

אין עוד מלבדו
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרוייקט ה' השניים כסא ודארין' הדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי"

פרשת שופטים
תשפ"ב
גליון 306
נא לשמור על קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמות
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב ר' זאב ב"ר משה חיים
הרה"ק רבי ישעי' מפשעודבורג ב"ר מאיר הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל
רבי י"ט ליפמן העליר ב"ר נתן הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא
הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה
דן בן יעקב משבטי י-ה
הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב הרה"ק רבי פינחס ב"ר אברהם אבא הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"שֹׁפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָהֶם בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ לְשֹׁפְטֶיךָ וְשֹׁפְטֵי אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק" (טז, י"ח)
לא ישמעו הוא מקבל החלק הטוב מהם, כי דברי מוסר הם מבררים טוב מרע ואם הם אינם משליכים הרע אזי המוכיח מקבל הטוב ועיי"ש על מה שנאמר על נח בדורותיו היה צדיק וע"ז נאמר פה שופטים ושוטרים תתן לך פי' שתעשה את עצמך שופט ומוכיח ולא תשוב מפני כל ואעפ"י שלא ישמעו לך הלא אשר ה' אלוךך נותן לך שהקב"ה ייתן וישפיע לך מה שהוא לשבטיך שמקבל החלק הטוב מהם"

וּבָאתָ אֶל הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם וְדַרְשָׁתָּ וְהִגִּידוּ לָךְ אֶת דִּבְרֵי הַמִּשְׁפָּט" (י"ז, ט')
ידוע כי בזמן פטירתו של האדם באים לקבל את פניו הצדיקים וכן קרובי משפחתו שנפטרו והם אלו שמלווים אותו לבית דין של מעלה וניתן לרמוז בס"ד את הדברים בפס' הנ"ל ובאת אל הכהנים אלו הצדיקים המתקראים כהנים הלוים אלו קרובי המשפחה שמלווים את האדם אל השופט אשר יהיה בימים ההם זהו גדול הדור אשר כידוע הוא זה אשר דן בדינו של הנפטר זהו שנאמר השופט אשר יהיה בימים ההם ובגמר הדין והגידו לך את דבר המשפט היינו שהם פוסקים ומודיעים לאדם מה נגזר עליו

"תְּמַיִם תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ" (י"ח, ג')
תמי"ם תהי"ה ע"ם ר"ת תקבע עתים תורה כי ע"י לימוד התורה בקביעות יכול האדם להיות עם הקב"ה וכן הקדים שם הוי"ה לשם אלקים שכן הוי"ה הוא שם מידת הרחמים והחסד הרומז על חודש אלול שהוא חודש הרחמים והסליחות ואח"כ שם אלקים המורה על מידת הדין הרומז אל חודש תשרי שהוא חודש הדין והמשפט ומוזה נלמד כי יש לו לאדם להתקרב בתשובה אל הקב"ה כבר בחודש אלול ולא לחכות לחודש תשרי וכמו שבכל משפט האדם מחפש לו סגור טוב כך יכול האדם להכין לעצמו סגורים טובים ליום הדין ע"י מעשיו הטובים ויש עצה נוספת שאמנם בד"כ מדברים עליה לקראת פרשת בראשית והיא לימוד אחד המפרשים על התורה כסדר היינו שילמד האדם את אותו מפרש לכל אורך השנה פרשה אחרי פרשה וע"י כך ידבק האדם באותו הרב וילמד ממנו את הדרך אשר ילכו בה

"וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרִבִּים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֵיכֶם אֵל יִרְךָ לְבַבְכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרָצוּ מִפְּנֵיהֶם" (כ, ג')
רש"י - אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם

ונשאלת השאלה מה הקשר בין קריאת שמע לבין ירך לבבכם וניתן לתרץ בס"ד כי ידוע שירך רומז על אות ברית קודש כמובא אצל אברהם אע"ה שאמר שים ירך תחת ירכי היינו באות ברית קודש לבבכם רמו לשני היצרים יצה"ט והיציאה"ר ואל וזה רומז הכתוב אתם קרבים הייום היינו כאשר נגמר היום ואתם עומדים ללכת לישון שזהו זמן בו המזיקים מצויים אזי לפני השינה כאשר אתם רוצים להינצל מפני המזיקים הקמים עליכם בזמן השינה זהו שנאמר למלחמה על אויבכם תקראו קריאת שמע וע"י כך תנצלו ותשמרו לבלתי תפגע אות ברית קודש שלכם וע"י כך תצליחו לעבוד את הקב"ה בשני היצרים זהו שנאמר לבבכם היינו אם אל ירך תשמרו אזי יהיה לבבכם שלם כמובא בזהר תרומה 'ומה שלמדנו בכל לבבך הוא בשני לבבות שהם שני יצרים, אחד יצר הטוב ואחד יצר הרע, ושני אלו כל אחד ואחד נקרא לב, זה נקרא לב טוב, וזה נקרא לב רע" ועל עניין ק"ש שעל המיטה אמרו בגמרא ברכות (ה' ע"א) א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוהו חרב של שתי פיות בידו שנאמר רוממות אל בגרום וחרב פיפיות בידם מאי משמע אמר מר

זוטרא ואיתימא רב אשי מרישא דענינא דכתיב יעלו חסידים בכבוד וירגו על משכבותם וכתיב בתריה רוממות אל בגרום וחרב פיפיות בידם. ואמר רבי יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר כדמוי רעב ולחומי רשף וקטב מרייר" ומפרש הבן יהודיע זי"ע על אתר י"ל בס"ד ע"פ מ"ש רבינו ז"ל בקו"ק ש"ש שעל המטה לכון להמית המזיקין הנמשכים מאותה קליפה אשת זנונים ומתחברים בטיפות הזרע נשמות מן האדם וצריך להמית אותם הגופים הטמאים המלבישים לאותם נשמות של טיפות הזרע ע"ש ועל אלו קאמר רבי יצחק כאלו אוהו חרב של שתי פיות בידו ומה שאמר מזיקין בדילין ממנו קאי על שאר מזיקין ושדים הנמצאים בעולם או דקאי על אותם שמתלכשים בטיפות הזרע אך לא הגיע עדיין זמן מיתתם כי ידוע מ"ש רבינו האריז"ל שאין האדם יכול להמית הכל בבת אחת אלא כל לילה הורג שיעור הראוי לו כפי בחינתו ועל הרוב לא יוכל להמית אלא דבר יום ביומו כמספר דימים אשר חטא וכנז' בד"ק לכן על אותם שלא הגיע

זמנם להמית אותם אמר בדלין ממנו שדוחה אותם מעליו לפי שעה והנה בזה מובן הכתוב יפול מצדך אלף כנגד אותם שהגיע זמנם למות אליך לא יגש כנגד אותם שהם רק בדלין ממנו

ואין עוף אלא תורה פירוש משמע שהתורה דוחה את המזיקין וא"כ ממילא שמעינן דק"ש שהיא מדברי תורה שנתקנה על המטה כדי שישן מתוך דברי תורה מועלת לדחות המזיקין הבאים להתגרות באדם בעת שינה שהיא אחד מששים במיתה" עכ"ל

"..מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה... " (כ, ה)

כתב הגאון מוילנא ז"ע "לכאורה קשה אותן שחוזרין מעורכי המלחמה אם נגזר עליהם שימותו לא ינצלו אף בביתם וכן קשה על צדיקים שברחו בשעת הזעם, העניין כי יש מזל כללי ומזל פרטי, ואם נגזר על עיר א' או על אומה א' במזל כללי ליהרג לא ימלט אף האיש שלא נגזר עליו בפירוש כמ"ש ויש נספה בלא משפט, שמזל כללי נוצח למזל פרטי ע"כ מועיל לברוח שמא לא נגזר עליו בפרטות.

סייעתא דשמיא

הרי חשב שהי' לו סייעתא דשמיא ועזר אלהי להזמין לו הלוי לכהן ולהטיב לו (אמנם רז"ל א' בתדב"א סא"ר פ' כו) כי מיכה כפר באנכי ובמק"א ביארתי שהוא כפירה בשורש הישראלי ועש"ב ורק בכאלה נמצא זה מי שהוא ח"ו שורש פורה כו' אבל אטו אנן מי ידעינן מהיכי קאתינן כו' (קידושין ע"א ב) והעצה לזה תפילה ותחנונים לרחמי שמים המועילים להפך גם השורש כמ"ש ע"פ לב טהור ברא לי וגו' דבריאה בכל מקום היינו יש מאין כבודע וע"ל אות ס"ד עכ"ל

לרגל יומא הדיולא (ט' אלול) של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל ז"ע הבאנו את שכתב בספרו צדקת הצדיק "פעמים נדמה לאדם שיש לו סייעתא דשמיא לדבר שהוא עושה, אל יסמוך על זה שדבר טוב הוא דלולי כן לא היה הקב"ה עוזרו שרק לבא לטהר מסייעין אותו אבל בבא לטמא א' רק פותחין לו ולא מסייעין דמ"מ פעמים יש דלנטיסין סייעתו וכיוצא וכמ"ש במיכה שא' עתה ידעתי כי ייטיב ה' (ושם זה בהו"ה שהוא קודש כדאיתא בשבועות (ל"ה, ב)) לי כי הי' לי הלוי לכהן

משנת הצדיק – הרה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל הייטב לב זצוק"ל ז"ע – ו' אלול (שישי)

רבי יקותיאל יהודה נולד בשנת תקס"ח בעיר דרוהוביץ לרבי אלעזר ניסן טייטלבוים, אב"ד דרוהוביץ בן רבי משה טייטלבוים מאוהלי ה"ישמח משה". ונקרא על שם זקינו רבי יקותיאל יהודה – זלמן לייב סג"ל לנדא אב"ד דרוהוביטש. באידיש נקרא 'זלמן לייב'. רבי יקותיאל יהודה שקד על לימוד התורה בבית סבו אדמו"ר רבי משה טייטלבוים מאוהעל, בגיל 7 החל לכתוב חידושי תורה ובגיל 15 נודע בבקיאורו בתורת הנגלה והנסתר.

נשא לאישה את בתו של ר' משה דוד אשכנזי בעל 'באר שבע' ובשנת תקצ"ג החל לכהן כאב"ד בסטרופוקוב (סלובקיה). לאחר פטירת סבו בכ"ח תמוז תר"א מילא את מקומו כרב בעירייה באוהעל (הונגריה) אך כעבור שנים אחדות נאלץ לעזוב את אוהעל ועבר לכהן כרב בעיר גורליצה (פולין). הוציא לאור את הספר "ישמח משה" שכתב סבו ובשנת תרט"ז נבחר למלא את מקום אביו כאב"ד בעיר דרוהוביץ. לאחר שהגיע לסיגט להספיד את פרנס הקהילה ר' שמואל זנוויל כהנא, החליטו ראשי הקהילה לשלוח אליו 'כתב רבנות' לכהן כרב ואב"ד בקהילתם על אף התנגדות משפחת כהנא ובי"ח תמוז שנת תרי"ח החל לכהן כאדמו"ר הראשון לחסידות סיגט. הייטב לב ייסד 'ישיבה', דאג במסירות נפש למאות התלמידים שלמדו בה ובאחבתו ואלהים נהג לכנותם "אהובי תלמידי". התפרסם כפועל ישועות וממקומות שונים הגיעו לבקש את ברכתו ועצתו. נודע בענותותו ואלפי חסידים נהרו אליו. כונה על שם ספרו ה"ייטב לב", הרב סידר והביא לדפוס את תשובותיו של סבו על ארבעה חלקי שולחן ערוך וקראם בשם "השיב משה". כאשר תנועת 'המשכילים' הגיע לסיגט חלק ניכר מהמתנגדים למינויו כרב הקהילה וכמעט כל צאצאי משפחת כהנא נעשו לחסידיו הנאמנים. טרם פטירתו ביקש ממנהיגי הקהילה למנות את בנו ר' חנניה יוס טוב ליפא למחליפו ואמר "האמינו לי כי רק הגנן שנטע את עצי התומר יודע כי זהו אילן המתאים לפרדס נאה זה", ציווה לא לכתוב על מצבתו תואר 'גאון' או 'צדיק' רק שהעמיד תלמידים הגונים וישרים וכתב חיבורים יקרים. הייטב לב נפטר בשבת ו' אלול תרמ"ג לאחר שכיחן משך 25 שנה כרב בסיגט, שם נבנה "אוהל" על קברו. הספרים עליו נדפסו בספר לקוטי חבר בן חיים, בספר 'אמרי שבח', בשם אבי המחבר רבי מאיר יהודה ליב הכהן גלאו אב"ד רוהאטין ובספר איה סופר מאת הרב מרדכי רובינשטיין מגיד מירשים בקרקוב.

שנה אחת כשערך הרה"ק הייטב לב' מסיגט ז"ע, את שולחנה הטהור ביום ראש השנה. פצח ואמר כשדמעות יורדות על לחיו: 'רבנו של עולם! אנשי שלומי, חסידים ואנשי מעשה וגם סתם יהודים, באים אלי זה בכה וזה בכה. האחד בא לשפוך שידו ומר לבבו בעניינים גשמיים וצרכי פרנסה – ומבוקשו שאתפלל עליו לפניך שתשלח לו ישועה, והשני בא בענייני רוחניות לבקש דרך הנכון לעבודת קונו. מעתיר אני לפניך, רבנו של עולם! אל יבוש בי קוויך ה' אלוקים צבא-ות – 'כל אלו שקיוו למצוא אצלי השפעת ברכותיך וישועותיך בעניינים גשמיים – שלא יחזרו לביתם בבושה חלילה'. אל יכלמו בי 'מבקשיך' אלוקי ישראל – 'גם כל אלו שבאו לקבל ממני דרך, איך לבקשך ולהתקרב אליך אלוקי ישראל, אנא, אל יכלמו, שלא ישונו בכלימה לאהליהם...'

וכך כתב הרב בספרו ייטב פנים "הריני לאלוקים עוזנו וגו' שאו זמרה וגו' תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו וגו' (תהילים פא) ולכאורה קשה בעינינו, לשמחה מה זו עושה ביום הנורא הזה ותו שלא מצינו בתורה לקרוא לראש השנה חג ועי' בר"מ אלשיך ז"ל מפרש כי יום שמחה וניצחון הוא אלא שמכוסה עניינו עד יום חג הסוכות כמאמרם ז"ל בבא חג הסוכות וישראל לולביהם בידיהם סימן הוא שהם נצחו בדין וז"ש הריני לאלוקים עוזנו שהאלוקים הוא מידת הדין שבראש השנה הוא עוזנו ועי' תקעו בחודש שופר בכסה בהעלמה מה שיהא ליום חגנו שאו יודע ויגלה כי דין נצח עכ"ד. ולי נראה לפרש כי ידוע בראש השנה יכתובו בוים הכיפורים יחתמון מי יחיה ומי וכו' ע"כ הוא זמן תשובה לכל מיראת עונש ואהבת שכר אבל בבוא חג הסוכות זמן תשובה מאהבה בשמחה ובריאה מרוממותו יתעלה וכדברי רבינו הגדול שכתב בפ"ב מיסודי התורה הדרך לאהבתו ויראתו כשיתבונן האדם במעשיו וכו' מיד הוא אוהב ומשבח וכו' ומיד נרתע הוא לאחוריו ירא ויפחד וכו' עיי"ש וזה מידתו של יעקב אבינו התכלית אהבה ויראה כדכתיב ויעקב נסע סכות"ה ואולם מי האיש אשר חכמה יתירה נודעת לו מיד בראש השנה אשר חיבה יתירה נודעת לנו לעורר לבבנו לשוב אליו ע"י מצות לשמוע קול שופר מיד יתעורר בלבבנו בהעלם להיות אוהב וירא ונפחד מיראתו יתברך ובראותו כי הוא אוהב וירא ושלם בעבודתו מיד שש וששמח בחלקו כדכתיב וגילו ברעדה ופי' העקרים וגילו ע"י רעדה כי מזה ניכר שנפשו במזג הבריאות והשלימות עכ"ד. וז"ש הריני לאלוקים עוזנו וגו' שאו זמרה וגו' לעורר האהבה ושמחה וגם תקעו בחודש שופר המעורר יראה בכסה ליום חגנו בהעלם מה שנעשה ליום חגנו אהבה ויראה האמיתית מרוממותו ושאתו יתעלה כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב ששם זמן קבוע למשפט לעורר אותנו לתשובה שלימה מאהבה ויראה כאמור"

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

משאת מרדכי – הרה"ק רבי מרדכי ב"ר אברהם משה חברוני זצוק"ל ז"ע

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך" (טז, כ)

הוזהרו רק גם על הביטחון שלא יתכן לקרות נזק בסיבת המשפט, ובוה י"ל גם כאן דחייב הדיין לבטוח בד' כמו מי שאין נזקק לבריות מחמת בטחונו בד', ונראה בזה לפרש לשון הפסוק צדק צדק תרדוף למען תחיה וגו' והיינו שזה יביא לו חיים וירשת הארץ ולא יפסיד דבר מדין צדק גם י"ל עוד דאם הדיין מפחד מנזק ע"י דין צדק אע"ג שלא יטה המשפט אבל לא ירדוף אחריו, ולזה בא הכתוב להזהירו לרדוף אחרי הצדק למען תחיה וירשת את הארץ וגו'.

עיינן פאה פרק ח' משנה ט' וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הדין עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בד' והיה ד' מבטחו וכן דיינן שדן דין אמת לאמיתו כו' ויש לבאר לפמ"ש רבינו יונה בשערי תשובה שער ג' אות ל"ג עה"פ לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא הוזהרו בזה להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק כאשר לא נכיר בו פנים כמו שאמרו רז"ל שלוחי מצווה אינם ניוקים לא בהליכתם ולא בחזירתם וזהו פירוש כי המשפט לאלוקים הוא שלא יבואם נזק בסיבתו, ע"כ הרי דלא רק על עצם הטיית המשפט

סגולה לפרנסה – צדקה

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

מוצרך ודחוק למוזנות כי אל רחום ה' מקים מעפר דל מוריש ומעשיר כ"ז תאמר לעני בתוך לו יען כי בגלל הדבר והפיסות תתברך ב"א ועם הו' של הנתינה הרי הכל טוב גי' הוה וז"ש הו"ה יברכך ה' וק"ל עכ"ל וע"י ברכות אלו יזכה האדם לכל טוב בעולם הזה ובעולם הבא ובעו"ה יזכה ליכתב לחיים טובים ארוכים ולשלום בזה יום הדין הקרב ובא

כתב בספר תורת משה הרה"ק רבי משה ב"ר כליפה עידאן זצוק"ל ז"ע (שבימים אלו מצינינו את יום ההילולא שלו ה' אלול) בעניני הצורה בה צריך לתת את הצדקה לעני "אפ' כמשו"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בו ברכות והמפייסו מתברך ב"א וזהו נתן תתן לו וגם ולא ירע וכו' ורצה שבתתן לו תפייסו בדברים וככה נהגו וכתב אומר לו לא ירע לבבך להיותך